

MOJE RUSKO

zprávy ze ztracené země

JELENA KOSŤUČENKOVÁ

ARGO

MOJE RUSKO

zprávy ze ztracené země

JELENA KOSTŮČENKOVÁ

Z ruského originálu Моя любимая страна
vydaného nakladatelstvím Medusa Project v Rizev roce 2023
přeložil Libor Dvořák.

Na obálce byla použita fotografie Evgenie Mikheevy.
Obálku a grafickou úpravu navrhl a sazbu zhotovil Karel Koutský.

Jazyková redakce Marcela Turečková.

Korektury Kamila Drahoňovská.

Technická redaktorka Saša Švolíková.

Vydalo nakladatelství Argo,

Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

www.argo.cz, argo@argo.cz,

v roce 2024 jako svou 5 419. publikaci.

Vytiskla tiskárna Protisk.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-4316-4

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: KOSMAS s.r.o. Za Halami 877

252 62 Horoměřice

tel: 226 519 383, fax: 226 519 387

e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

Nuzgaru Mikeladzemu

co ještě říct:
když noc přichází,
všichni oči zavřou,

když den přichází,
ať
všichni je zas otevřou!

Fjodor Svarovskij

KAPITOLA 1

CHLAPI Z BEDNY

Svá kojenecká léta si přirozeně nepamatuju, má paměť sahá tak do věku čtyř, možná tří let. Vybavuju si siluety lidí, kteří se ke mně sklánějí, nebo se mi možná jen zdá, že si je vybavuju. Pamatuju si svou babičku: umřela, když mně bylo pět, což znamená, že v paměti bych měla mít i dobu, kdy jsem byla ještě mladší. Babička se mi ošklivě pošklebovala, a když mě někdy plácla přes ruku, vyloženě se smála. Byla nemocná a často se ocitla mimo sebe. Jakmile se to pominutí smyslů dostavilo, začala být velmi pokorná, až patolízalská. Najednou byla přesvědčená, že bydlí u cizích lidí, a tak se nám snažila vetřít do přízně. Když pak zase přišla k sobě, měnila se zpátky v ženu, která vždy bývala a nadále zůstávala hlavou rodiny. Byla uvyklá poslušnosti okolí a důrazně se jí dožadovala.

Jako dítě jsem bývala často nemocná, nastydlá. Ven jsem chodila docela málo. V mých vzpomínkách bylo za oknem věčně šero. Naproti přes ulici pomalu vyrůstal dům, který k nám nepouštěl světlo. V pravém koutě místnosti stálo piano, koupili ho pro mě, a teď tu čekalo, až vyrostu. Maminka doufala, že jednou na ně budu umět hrát. V levém koutě se nacházel televizor. Funguje, ale obraz je nezřetelný, často zrní a zdá se černobílý.

Bedna má stříbrošedou obrazovku z tlustého skla a je obrovská, anebo se tak jeví jen mně, protože jsem ještě malá. Na obrazovku s velkou oblibou

usedá prach. Přistavila jsem si k němu židli, vylezla na ni a prstíkem se dotýkala skla. Měla jsem pocit, jako bych přejemně hladila motýlí křídla. Maminka říkala, že je to statická elektrína.

Večer jsem vždy očekávala jako zaslouženou rozkoš. To mi obvykle pouštěli pořad *Dobrou noc, děti!* Nejdřív spolu rozmlouvaly dvě loutky – prasátko Chrochtátko a zajíček Stěpaša – a pak následoval animovaný film. Já měla nejradši kreslené, ale někdy se namanul i loutkový nebo s panáky z plastelíny. To jsem pak měla pocit, že se kouzlo televize vytrácí. S panenkami a plastelínou jsem si uměla hrát sama. Všimla jsem si, že maminka zapíná televizi dřív, než běží můj pořad pro děti. Přišla z práce, pověsila plášť na věšák a rovnou v botách se posadila na pohovku. Několik minut čekala, až ji přestanou bolet nohy, pak vstala a těžkým krokem zamířila přes pokoj k bedně. Když ji pustila, obvykle tam šel seriál pro dospělé nebo zprávy. Zprávám jsem vůbec nerozuměla a nechápala jsem, jak je možné se na něco takového dobrovolně dívat. Obrázek prodírající se skrze zrnění byl nepochopitelný. Lidé na něm křičeli, někam šli a to se střídalo se stále stejnými moderátory a jejich stále stejnými intonacemi. Vůbec jsem nechápala, co to říkají. Maminka se dívala a mlčela. Byla strašně unavená. Pak jsem se postupně začala dohadovat, co se to tu děje. Jednou mi maminka řekla, že dřív jsme žili v Sovětském svazu, ale teď se naše země jmenuje Rusko. V Sovětském svazu to bylo mnohem lepší: bylo plno jídla a lidé byli na sebe hodní. Teď je to jinak. Později jsem zjistila, že moje maminka byla sice vědecká pracovnice v oboru chemie, jenže tam, kde dřív pracovala, se teď nic neplatí,¹ proto pracuje jako uklízečka a učitelka. A k tomu pere v naší mateřské škole pleny. Proto je tak unavená, nehraje si se mnou a neobjímá mě tak často, jak bych si přála. Zeptala jsem se tedy, kdo změnil Sovětský svaz v Rusko. Maminka mi řekla, že Jelcin. Kdo je to Jelcin? Prezident. A kdo je to prezident? Nejdůležitější člověk v zemi. Ukázala mi ho během zpráv v televizi. Nejdůležitější člověk v zemi byl starý, ošklivý a měl obrovskou hlavu. Vůbec jsem nechápala, co

1 Během hospodářských reforem v devadesátých letech minulého století se nevyplácení mezd stalo jevem systematickým a masovým. V roce 1996 tento jev doléhal ve středním Rusku na 49,3 % zaměstnanců a v zapadlejších oblastech dokonce na 69 % lidí. Inflation byla katastrofální. Jen za rok 1992 ceny vzrostly na šestadvacetinásobek.

to říká. Mluvil nesrozumitelně a slova roztahoval jako moje babička, když je nemocná.

Dívala jsem se na něj a myslela si: To ty můžeš za to, že je moje maminka tak utahaná. Že sotva vláčí nohy a chodí jako babka. Že dřív byli lidé hodní a žili v Sovětském svazu, kdežto teď žijeme v Rusku – a Rusko je horší. Když se Jelcin v bedně objevil, zamračila jsem se a řekla, že je hnusnej. Maminka se občas pouсмála. Začala jsem se tedy dívat na zprávy s ní a nadávat na Jelcina, abych viděla její úsměv.

Někdy za maminkou přicházeli její přátelé z výzkumného ústavu. Sedávali v kuchyni a já se věčně točila někde kolem nich. Jakmile se někdo zmínil o Jelcinovi, našpicovala jsem uši. A hned do další pauzy jsem se vmísila: Jelcin je hnusnej! Dospělí se smáli. A říkali: Ta tvoje holka už je dospělá ženská! Pak mi dospělí taky řekli, že Jelcin je opilec. Tak jsem začala říkat: Jelcin je hnusnej opilec! Čemuž se dospělí taky smáli.

Čím jsem byla starší, tím víc jsem televizním zprávám rozuměla. Třeba když horníci bouchali přilbami do mostu v Moskvě,² maminka jim posílala peníze a říkala, že hladovějí. Čechenci bojovali s Rusy. Čechenců jsem se bála a myslela si o nich, že jsou strašliví vousatí loupežníci, skoro jako pirátí – ty kdybych tak někdy uviděla! A pak tu byli gangsteři. Ty jsem taky neviděla, zato jsem je slyšela. Někdy nám stříleli rovnou pod okny. A maminka říkala, abych k oknu nechodila.

Když mi bylo pět, dověděla jsem se, že všichni jednou umřem. A že umřít může i maminka. O něco později jsem si uvědomila, že maminka nemusí umřít někdy v budoucnu na stáří, ale už teď, protože kolem brousí gangsteři. Začala jsem se bát večerů. Večer je zlo blíž, tma mu vyklidí cestu. Sedala jsem si na okno a zírala do tmy. Věřila jsem, že můj pohled osvětluje mamince cestu a že ji chrání. Někdy jsem se ale děsila až moc. To jsem pak brala do rukou plechovku s knoflíky a přebírala je, jako by to byl poklad. Knoflíky mi proti děsu trochu pomáhaly.

Když jsem chodila do třetí třídy, uviděla jsem gangstery zblízka. Ze školy domů jsem nešla ulicí, ale dvory mezi domy. Maminka mi to zakazovala, ale já chtěla být co nejdřív doma. Uviděla jsem tři chlapy a pak ještě jednoho, který byl od nich tak nějak zvláštně stranou.

2 V roce 1998 horníci, kteří přestali dostávat plat, blokovali ruské železnice a stávkovali u sídla vlády. Dožadovali se také Jelcinova odstoupení.

Vzpomínám si, že byli v černých kožeňácích, ale to jsem si možná vybájila až dodatečně. Jeden z těch tří cosi sprostě vykřikoval a hned nato další vytáhl malou, velmi černou pistoli. Zmizela jsem v nejbližším průjezdu a tam jsem zaslechla výstřely. Byly jen dva. Ještě chvíli jsem počkala a pak nahlédla zpátky do dvora. Ten, co stál o samotě, teď ležel celý zkroutený a za jeho uchem jsem spatřila cosi červeného. Gangstery jsem nikde neviděla. Muže jsem obešla širokým obloukem a rozběhla se domů. Mamince jsem nic neřekla. Dobře jsem věděla, že rozčilení může způsobit zástavu srdce, a já si celou svou bytostí přála, aby žila.

Gangsteři se vyrojili kvůli Jelcinovi. Tma za oknem, dlouhé večery, kdy se maminka vracela z práce, kdežto já na ni čekala, a taky že máme málo peněz – to všechno mi bylo dobře známé, včetně toho, co jsou to peníze a jakou mají cenu. V devíti letech jsem se přihlásila do pěveckého sboru, který občas pořádal koncerty pro nemocnice a kulturní domy. Za ty koncerty nám platili. Členové sboru dostávali třicet rublů, sólisté šedesát. Věděla jsem, že za tyhle peníze se dá koupit sedm bochníčků černého chleba.

Ptala jsem se maminky: Tak proč jste Sovětský svaz neuchránili, když to byla tak báječná země? – Protože nás oklamali, odpověděla maminka. Jelcin nás oklamal.

Televizní zprávy jsem teď sledovala se zavlou záští. Těšila jsem se, že Jelcin umře. Protože to se ve zprávách určitě objeví.

Jenže ten člověk ne a ne zemřít. Umírali jiní. Pohřby byly v těch letech věc naprosto běžná a z našeho domu co chvíli vynášeli rudou látkou potažené rakve. Ptala jsem se, proč umřel zrovna tenhle. Nebo zrovna tahle. Lidé si způsobovali smrt nekvalitním alkoholem, věšeli se, stávali se oběťmi přestřelek či umírali v nemocnicích, kde chyběly jak léky, tak lékaři. Moje maminka ale žila, protože ji chránil můj pohled. Tu a tam jsem uzavírala obchod s bohem: Jestli maminka umře, vyhrožovala jsem, tak uteču do lesa a zůstanu tam – a co budeš dělat pak?

Když jsem chodila do sedmé třídy, učinil Jelcin tohle. Na Nový rok – zrovna jsme s maminkou seděly u svátečního stolu – se objevil v bedně a povídá: Jsem unavený. Odcházím. A přestal být prezidentem. Takový zázrak jsme zažily zrovna na Nový rok. Maminka plakala, smála se, telefonovala přátelům a já si pomyslela: To je ono! Teď začne jiný život. Půl roku nato proběhly volby. Prezidentem se stal Putin. Jelcinovi byl

dokonale nepodobný – mladý, sportovní, s jasnými očima. Oči byly ovšem jediným prvkem jeho obličeje, který se dal zapamatovat. Nápadný byl jeho hlas: jako by se neustále musel ze všech sil ovládat, aby nezačal ryčet. Zato když se usmíval, všichni kolem jásalí. Maminka pro Putina nehlasovala. Říkala, že je to kágébák. Co jsou kágébáci, jsem věděla i já, v našem patře žili hned ve dvou bytech. Byli to maniakálně podezíraví a nepříjemní lidé, kteří navíc hodně pili. My s maminkou se s nimi nestýkaly.

V den voleb jsem se šla ven projít. Lidé přicházeli z volebních místností a jeden druhého se ptali: Hlasoval jsi pro Putina? Pak došlo i na mě, prý koho volila maminka. Já řekla, že Putina ne, protože my stojíme za komunisty, načež mi kluci z našeho dvora vysvětlili, že všichni komunisti jsou už dávno pod drnem, takže jsme se div neporvali.

Lidi věřili.

Lidi věřili, že Putin je ochrání. Před volbami vylétly v několika měsících do vzduchu obytné domy. Naučili jsme se rozumět slovnímu spojení „teroristický útok“. Muži z našeho domu drželi noční služby, aby ho někdo nepodminoval. Putin řekl, že je jednoduše nutné pobít všechny teroristy, a pak už nic vybuchovat nebude. A zahájil další čечenskou válku. Já v té době začala mýt podlahy. Byla jsem už skoro dospělá a chtěla jsem taky vydělávat peníze, aby se maminka tolik nevyčerpávala. Utahaná jsem byla tak, že jsem se po návratu domů chovala jako maminka. Aniž bych se zula, šla jsem si sednout na pohovku a čekala, až nohy zase přijdou k sobě. Maminka mi za to nenadávala.

Bedna fungovala stále hůř, v černobílém zrnění se už lidská tvář nedala rozeznat. Začala jsem číst noviny, které byly k mání ve školní knihovně. Noviny jsem si vyloženě zamilovala – obrázky se v nich neměnily a během čtení si člověk mohl o věcech popřemýšlet. A pak jsem sama začala v novinách pracovat. Psala jsem o podvodech s lístky na autobus, o poliklinice pro mládež či o skinheadech, kteří se u nás ve městě objevili. Byla jsem na sebe hrdá, že se zabývám takovými dospělými záležitostmi, a považovala se za novinářku. Pak jsem si náhodou koupila list *Novaja gazeta*. Noviny jsem otevřela na stránce s článkem o Čечensku. Psalo se tam o chlapci, který své matce zakazoval poslouchat v rádiu ruské písně – protože ruští vojáci odvedli jeho otce a rodině vrátili jen jeho mrtvolu s uříznutým nosem. V článku

figurovala slova jako „začišťování“ či „filtrační středisko“. Ve vesnici Mesker-Jurt vojáci povraždili 36 lidí. Jednoho, který náhodou přežil, přibili za dlaně na kříž. Pod článkem jsem si přečetla podpis autorky – Anna Politkovská.

Vydala jsem se do oblastní knihovny a vyžádala si svázané ročníky *Nové gazety*. Hledala jsem další její články. A četla si je. Měla jsem dojem, že mi stoupá teplota; sáhla jsem si tedy na čelo, ale to bylo mokré, studené, až mrtvé. Pochopila jsem, že o své zemi nic nevím. Že televize mě obelhávala.

S tímhle vědomím jsem pak chodila několik neděl. Četla jsem si, pak se šla projít po parku a pak jsem si zase četla. Ráda bych si bývala pohovořila s někým dospělým, jenže nikoho takového jsem nenašla – všichni věřili televizi.

Na *Novou gazetu* jsem se zlobila. Připravila mě o všeobecně respektovanou pravdu a svou vlastní jsem si přitom zatím nepořádila. Tak mně je čtrnáct, napadlo mě, a jsem něco jako invalida.

Pak jsem se rozhodla, že budu v *Nové gazetě* pracovat.

Během několika let se mi to podařilo.

PUTIN HRAJE UŽ DÁVNO, ZATO NA MEDVEDĚVA DLOUHO NEMOHLI KÁPNOUT

8. května 2008

Zvláštní režim v Kremlu před inaugurací³ začal platit 6. května od 11 hodin. Kreml se najednou sám sobě vůbec nepodobal. Místo houfků turistů s fotoaparáty po jeho dlažbě bloudili vojáci, podivní lidé v černých oblecích, muzikanti v oblecích či členky dívčího sboru. Den před inaugurací se naposledy zkoušela jak přehlídka, tak orchestr a dívčí sbor. Rozhodující zkouška však čekala novináře.

Slavnostní start nového prezidenta v úřadu bude snímat 69 kamer. Některé stojí na zemi, jiné jsou připevněny k ramenům a břichům kameramanů, další celý ceremoniál sledují z výšky. První kanál ruské televize použije při snímání vrtulníky. Kdežto belgická televize po dlouhých tahačích s ruskými úřady zavěsila kamery na lana napjatá nad kremelskými stěnami.

Jednotlivé zkoušky v Kremlu probíhají od konce dubna. Tábor Prvního kanálu na Chrámovém náměstí přitom stojí už týden. Stojí tu několik aut a štábní stan. Na štábu je k dispozici horká voda, salám i další studené občerstvení. Po stěnách stanu jsou rozvěšené služební kostýmy (každý, kdo se třeba jen úplnou náhodou ocitne v záběru, musí i svým oblečením odpovídat významu chvíle), dále pak různá oznámení a rozvrh zkoušek. 50 minut inaugurace se snímá už nejméně sto hodin z nejrůznějších úhlů: Putinovo defilé před nastoupenými vojsky, pak stejné defilé Medveděvovo, ceremoniál ve Velkém kremelském paláci, vystoupení obou prezidentů před lidem – a to všechno znovu a znovu a znovu.

Nástin pohybu kamer byl na první pohled jednoduchý. Protagonisté jsou dva. Putin vyjde z jedné kremelské budovy a dokráčí do druhé. Pak

3 Tehdejší ruská ústava prezidentovi zakazovala zůstat v úřadu déle než dvě období. V roce 2008 proto Putin po dvou prezidentstvích podpořil v dalších volbách hlavy státu kandidaturu Dmitrije Medveděva. Ten byl také zvolen. Putin se stal předsedou vlády. V roce 2012, kdy Medveděvovo prezidentské období skončilo, oba muži vyhlásili „rošádu“: Medveděv se stal premiérem a Putin znovu prezidentem.

vystoupá po pravém schodišti Velkého kremelského paláce. O chvíli později přijede v koloně limuzín ze sídla vlády na nábřeží řeky Moskvy Medveděv a do Velkého kremelského paláce vstoupí jiným vchodem. Setkají se až uvnitř. Po skončení ceremoniálu vyjdou na nádvoří před nastoupené jednotky.

Po Chrámovém náměstí se motá dobrá padesátka všelijakých lidí – režiséři, dopisovatelé, kameramani, technici, ochranka i vojáci. Identifikační karty na prsou nikdo nemá, za ten týden zkoušek už se všichni navzájem dobře znají. Televizáci na slovo poslouchají mladé muže s průzračným sluchátkem v uchu. Úplně všichni – kameramani, ochranka i vojáci – se domlouvají vysílačkami. Někdo zrovna křičí: „Stáhněte ty samopalníky za kamery!“, ale nic se neděje.

Přehlídky před Velkým kremelským palácem se zúčastní devět vojenských čet. Teď na náměstí baletním krokem nastoupilo třicet vojáků, kteří pro čtyři vymezí nástupní prostor, a s nimi také generálmajor. Vojáci na sobě měli těžké zimní pláště, generálmajor se tvářil smrtelně vážně. „To je dobře, že je taková morna,“ říká kameraman hned vedle mě. „Protože převčírem bylo takový vedro, že jeden voják z horka omdlel.“

Mezi vojáky se motá nějakých deset kremelských metařů netypicky slovanského zevnějšku a v pohledných zelených uniformách. Na dlažbě není ani smítko a každý kámen vypadá doslova jako vydrhnutý, ale metaři svými košťaty dál cosi umanutě vyšťourávají ze spár mezi dlažebními kostkami. Mezi nimi prochází ženská v kostýmku a co chvíli zaječí: „Náměstí se v záběrech musí jen blyštět!“ – „Jo, a co že nám teda nevydali nějakéj lux!“ – „To nám nedovolili,“ ukáže ženská hlavou směrem k ochrance.

„Metaři pryč! Kde jsou prezidentí?“ ozývá se tentokrát Nataša, vyzáblá dáma v džínách, která řídí pohyb kamery.

„Prezidentí“, jinak statisté z prezidentovy ochranky, se zatím potloukají těsně vedle štábu. Putina hraje snědý chlap, který originál připomíná snad jen svou nenápadností. „Medveděv“ je úplně mladý kudrnatý chlapec s vyloženě mazanou tváří a průhledným kabelem vedoucím z ucha. „Ale ti se jim přece vůbec nepodobají!“ kveruluju. „Hlavní je vejška, ta musí odpovídat na centimetr, aby si na ně dobře zvykly kamery,“ vysvětluje mi technik Ljoša, který právě dává dohro-

mady přístřešek pro kameramany. To pro případ deště. „Putin hraje už dávno, zato na Medveděva dlouho nemohli kápnout.“

„Putin, akce!“ vykřikla Nataša. Bodyguard neuspěchaným prezidentským krokem vyrazil podél nastoupených vojáků. Za zády prvního z nich už se souběžně s Putinem pohybuje kameraman s kamerou upevněnou na speciální plastové vestě. Zezadu ho v pase drží asistent (aby mu pomáhal udržet stabilitu) a oba rychle a koordinovaně couvají. „Putin“ dojde až ke schodům s rudým běhounem a začíná stoupat vzhůru. Kameraman se zaklání, aby „Putina“ dokázal udržet uprostřed záběru. „Kamera sebou šklubla! Pojedem to ještě jednou!“

Pak se zkoušel „odchod z paláce na nádvoří“. „Prezidenti“ se snaží držet spolu krok, ale znovu vyvolávají jen všeobecnou nespokojenost: „Dvacet jich má být! Dvacet kroků! Znovu!“ – „A jseš si jistá, že Medveděv má jít vlevo od Putina?“ ptá se Nataši další režisér. „Nemáme je postavit obráceně?“ – „Naprosto jistá! Jedem to ještě jednou!“ Pak se režiséři dlouze dohadují, kam přesně postavit přepychový zlatěný řečnický pult, na němž bude zítra ležet prezidentův projev. Jedná se přitom o rozdíl pouhých 50 cm, které ovšem, jak se ukazuje, sehrávají v záběru zásadní roli.

Nakonec ke statistikům prkenným krokem napochoduje generálmajor a zadrmolí: „Soudruhu prezidente, vojenská přehlídka u příležitosti uvedení nového prezidenta Ruské federace je připravena!“ Přitom salutuje. „Putin“ pohlédne do nejbližší kamery a několik minut nezvučně pohybuje rty. Tak bude vypadat projev odcházejícího prezidenta. Kameramani soustředěně natáčejí.

Zatímco osvětlovači upravují své reflektory, „prezidenti“ stojí na schodech a s vážnými tvářemi sledují vojáky. „Eště že nebude svítit slunce,“ poznamená „Putin“. „Protože to se člověk začne šklebit a ksicht vypadá děsně. Kdežto pod mrakem je to v klidu.“ – „No jo,“ přitaká „Medveděv“.

K „prezidentům“ se přiřzene režisér a snad podesáté jim vtluoká do hlavy, kdo a kam půjde a z jaké strany ho bude zabírat kamera. Bodyguardi naslouchají velmi pozorně. Právě oni budou veškeré tyto detaily tlumočit pravému Putinovi a Medveděvovi. „Doufáme, že jim to vysvětlej pořádně,“ bručí Ljoša. „To na Ekonomickém fóru v Pitěru se taky takhle furt zkoušelo a zkoušelo. Pak postavili dekorace, na led na stadionu položili běhouny a všude nastavili kamery i ochranku. Když

z auta vylez Putin, začali mu vysvětlovat, kam a kudy má kolem těch kamer jít. A Putin na to: Proč bych se tu takhle motal? Na všechny se vykašlal a vyrazil rovnou přes led. Ochránka jen čučí a my taky...“

„A co když Putin kýchne?“

Ljoša na mě nechápavě zírá.

„Nebo se Medveděv zakoktá. Když je to v přímém přenosu...“

„No tak právě v těchhle případech,“ pokračuje hrdě Ljoša, „jsme na podobný akce připravený tak, že je vždycky vysíláme s malou časovou prodlevou.“

No prosím! Tak my si děláme starosti, aby nepodklouzl běhoun, aby z křoví nevyskočili extremisti či aby prezidentovi náhodou nevypadla z hlavy nějaká pasáž slavnostní přísahy. A přitom tenhle film zásadně může skončit jedine happy endem! Tak co si s tím lámeme hlavu?

KAPITOLA 2

DĚTSTVÍ SKONČILO

Když mi maminka zavolala a řekla, že se nemůže dovolat Váňovi, byla jsem zrovna na návštěvě. Váňa je můj nevlastní mladší bratr.

Nikam se mi nechtělo. Byla letní noc, všichni mi tu naslouchali a měli mě rádi a už jsem v sobě měla půl flašky vína. Ani si nepamatuju, co jsem jí na to řekla, ale vím, že jsem odpovídala hodně ležérně. Nakonec jsem ale přece jen vyrazila.

Už svítalo. Jela jsem taxíkem a přitom zavolala na policii. Hnali jsme se přes celou Moskvu – z naleštěného historického centra do džungle panelových věžáků na sídlišti. Až jsem žasla, jak obrovské jsou tam stromy, skoro jako ty věžáky.

Váňa žil někde v Jaroslavlí či v Kostromě, nebo kde to bylo. O tom, čím se živí, jsem věděla kulový. Sestra říkala, že nějaký čas dával chlupům za peníze. O májových svátcích si se sestrou vyměnili bydlení: ona jela do Jaroslave, kdežto on se vydal do jejího pronajatého bytu a pozval si tam nějaké kamarády.

Vyjela jsem do správného patra. U dveří už se tísnili policajti, kteří čekali na příslušníky útvaru ministerstva pro mimořádné situace – ti měli byt násilně otevřít.

Jenže když přijeli, prohlásili, že nic otevírat nebudou, protože to by musel být přítomen majitel. Majitelem byl nějaký děda, který žil v letním